

Briselē, 30.8.2019.
COM(2019) 404 final

2019/0185 (NLE)

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par Nolīguma starp Eiropas Savienību un Baltkrievijas Republiku par to personu
atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā**

PASKAIDROJUMA RAKSTS

1. PRIEKŠLIKUMA KONTEKSTS

Austrumu partnerības samītā, kas notika 2009. gada maijā, ES atkārtoti apliecināja politisko atbalstu vīzu režīma pilnīgai liberalizēšanai drošā vidē un mobilitātes veicināšanai ar vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar Austrumu partnerības valstīm. Ievērojot vienoto pieeju ES politikas izstrādei vīzu režīma atvieglošanas jomā, kuru dalībvalstis 2005. gada decembrī pieņēma *COREPER*, nolīgumu par vīzu atvieglotu izsniegšanu nevar noslēgt, ja vispirms nav noslēgts atpakaļuzņemšanas nolīgums.

Attiecīgi Komisija 2010. gada 12. novembrī Padomei iesniedza ieteikumu ar mērķi saņemt sarunu norādes sarunu vešanai ar Baltkrievijas Republiku par nolīgumiem par īstermiņa vīzu atvieglotu izsniegšanu un par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti.

Padome 2011. gada 28. februārī oficiāli pilnvaroja Komisiju risināt sarunas par atpakaļuzņemšanas nolīguma noslēgšanu starp Eiropas Savienību un Baltkrieviju.

Sarunas tika oficiāli sāktas 2014. gada 30. janvārī, un oficiālo sarunu pirmā kārtā notika 2014. gada 13. jūnijā Minskā. Tai sekoja trīs sarunu kārtas: vispirms Briselē 2014. gada 25. novembrī un pēc tam Minskā 2015. gada 11. martā un 2017. gada 20. jūnijā. 2019. gada 17. jūnija e-pastu apmaiņā galvenie sarunu vedēji parafēja nolīguma tekstu.

Tikmēr Baltkrievija, Eiropas Savienība un septiņas iesaistītās dalībvalstis (Bulgārija, Rumānija, Lietuva, Polija, Ungārija, Somija un Latvija) 2016. gada 13. oktobrī parakstīja kopīgu deklarāciju par mobilitātes partnerību.

Dalībvalstis tika regulāri informētas, un ar tām apspriedās visos (neoficiālajos un oficiālajos) atpakaļuzņemšanas nolīguma sarunu posmos.

Dalībvalstis visos sarunu posmos tika regulāri informētas, un ar tām apspriedās attiecīgajās Padomes darba grupās. Nolīguma teksta galīgais projekts tika nodots tieslietu un iekšlietu padomniekiem (Migrācija, integrācija un izraidīšana), un 2019. gada 12. aprīlī tas tika atbalstīts klusēšanas procedūras ietvaros.

2019. gada 17. aprīlī Eiropas Parlaments ar Migrācijas un iekšlietu ĢD ģenerāldirektora vēstuli Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas priekšsēdētājam tika informēts par sarunu noslēgšanos gan par vīzu režīma atvieglošanas, gan atpakaļuzņemšanas nolīgumiem. Vēstulei bija pievienoti abu nolīgumu projekti.

Ierosinātajā lēmumā par nolīguma noslēgšanu ir paredzēta nolīguma praktiskajai piemērošanai nepieciešamā iekšējā kārtība. Cita starpā tajā ir noteikts, ka apvienotajā atpakaļuzņemšanas komitejā, kura tiek izveidota ar nolīguma 19. pantu, Eiropas Savienību pārstāv Komisija, kurai palīdz dalībvalstu eksperti.

Pievienotais priekšlikums ir juridiskais instruments nolīguma parakstīšanai. Padome pieņems lēmumu ar kvalificētu balsu vairākumu.

2. NOLĪGUMA MĒRĶIS UN SATURS

Eiropas Savienības un Baltkrievijas Republikas nolīguma par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti (turpmāk “nolīgums”), mērķis ir noteikt ātras un efektīvas procedūras, lai varētu identificēt un drošā un pienācīgā veidā atgriezt personas, kuras neatbilst vai vairs neatbilst nosacījumiem attiecībā uz ieeļošanu, atrašanos vai uzturēšanos Baltkrievijas vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, un sadarbības garā veicināt šādu personu tranzītu.

Komisija uzskata, ka mērķi, kurus Padome bija izvirzījusi sarunu norādēs, tika sasniegti un ka atpakaļuzņemšanas nolīguma projekts ir Eiropas Savienībai pieņemams.

Nolīguma galīgo saturu var rezumēt šādi:

- nolīgums ir iedalīts 8 iedaļās, kurās kopā ir 24 panti. Nolīgumam ir arī 7 pielikumi, kas ir nolīguma neatņemama sastāvdaļa, un 5 kopīgās deklarācijas;
- nolīgumā ir ietverta ievadklauzula, kurā apliecināts, ka nolīgums tiks piemērots tādā veidā, lai tiktu nodrošināta cilvēktiesību ievērošana un tiktu ievēroti saņēmējas valsts un iesniedzējas valsts pienākumi un atbildība, kas izriet no attiecīgajiem tām piemērojamajiem starptautiskajiem instrumentiem, un uzsvērts, ka saņēmējai valstij jo īpaši jānodrošina tās teritorijā atpakaļuzņemto personu tiesību aizsardzība saskaņā ar minētajiem starptautiskajiem instrumentiem;
- nolīgumā paredzētie atpakaļuzņemšanas pienākumi (3. līdz 6. pants) ir noteikti uz pilnīga savstarpīguma pamata, un tie attiecas gan uz savas valsts pilsoņiem (3. un 5. pants), gan trešo valstu pilsoņiem un bezvalstniekiem (4. un 6. pants);
- pienākums uzņemt atpakaļ savas valsts pilsoņus attiecas arī uz valsts bijušajiem pilsoņiem, kuriem pilsonība ir atņemta vai kuri ir atteikušies no pilsonības un nav ieguvuši citas valsts pilsonību;
- atpakaļuzņemšanas pienākums attiecībā uz savas valsts pilsoņiem attiecas arī uz to ģimenes locekļiem (t. i., laulātajiem un nepilngadīgiem, neprecētiem bērniem) neatkarīgi no viņu pilsonības, kuriem nav patstāvīgu uzturēšanās tiesību iesniedzējā valstī;
- pienākums uzņemt atpakaļ trešo valstu pilsoņus un bezvalstniekus (4. un 6. pants) ir saistīts ar šādiem priekšnoteikumiem: a) attiecīgajai personai ieceļošanas laikā ir vai nu saņēmējas valsts izsniegta uzturēšanās atļauja, vai derīga saņēmējas valsts izsniegta vīza ar pierādījumu par ieceļošanu saņēmējas valsts teritorijā, vai b) attiecīgā persona ir nelikumīgi ieceļojusi iesniedzējas valsts teritorijā tieši pēc tam, kad tā uzturējusies saņēmējas valsts teritorijā vai to šķērsojusi tranzītā. Šis atpakaļuzņemšanas pienākums neattiecas uz personām, kuras bijušas tikai gaisa ceļojuma tranzītā vai kurām iesniedzēja valsts ir izsniegusi vīzu vai uzturēšanās atļauju, izņemot, ja i) saņēmējas valsts izsniegtā vīza vai uzturēšanās atļauja ir ar ilgāku derīguma termiņu, ii) iesniedzējas valsts izsniegtā vīza vai uzturēšanās atļauja ir iegūta krāpnieciskā ceļā vai iii) attiecīgā persona neievēro kādu ar vīzu saistīto nosacījumu;
- Baltkrievija attiecībā uz savas valsts pilsoņiem gadījumā, ja beidzies noteiktais termiņš, un attiecībā uz trešo valstu pilsoņiem vai bezvalstniekiem piekrīt, ka atgriešanai tiek izmantots Eiropas ceļošanas dokuments (3. panta 5. punkts un 4. panta 3. punkts). Līdzvērtīgais Baltkrievijas Republikas standartdokuments ir iekļauts 7. pielikumā;
- nolīguma III iedaļā (7. līdz 13. pants kopā ar 1. līdz 5. pielikumu) ir ietverti nepieciešamie atpakaļuzņemšanas procedūras tehniskie noteikumi (atpakaļuzņemšanas pieteikums, pierādījumi, termiņi, pārsūtīšanas kārtība un transportēšanas veidi) un noteikumi par kļūdainu atpakaļuzņemšanu (13. pants). Ir paredzēta procedūras elastība tādā ziņā, ka atpakaļuzņemšanas pieteikums nav vajadzīgs gadījumos, ja atpakaļuzņemamajai personai ir derīgs ceļošanas dokuments (7. panta 2. punkts);

- nolīguma 7. panta 3. punktā ir paredzēta tā sauktā paātrinātā procedūra attiecībā uz personām, kas aizturētas 30 km joslā no kopējās sauszemes robežas starp dalībvalsti un Baltkrieviju, kā arī dalībvalstu un Baltkrievijas starptautisko lidostu teritorijā. Paātrinātās procedūras gadījumā atpakaļuzņemšanas pieteikumi jāiesniedz 2 darbdienu laikā un atbildes jāsniedz 2 darbdienu laikā, savukārt parastās procedūras gadījumā atbildes termiņš ir 10 kalendārās dienas (11. panta 2. punkts);
- nolīgumā ir iekļauta iedaļa par tranzīta operācijām (14. un 15. pants kopā ar 6. pielikumu);
- 16., 17. un 18. pantā ir ietverti vajadzīgie noteikumi par izmaksām, datu aizsardzību un saistību ar citiem starptautiskajiem pienākumiem;
- 19. pantā ir noteikts apvienotās atpakaļuzņemšanas komitejas sastāvs, uzdevumi un pilnvaras;
- lai atvieglotu nolīguma īstenošanu, 20. pantā Baltkrievijai un dalībvalstīm ir paredzēta iespēja noslēgt divpusējus īstenošanas protokolus. Saistība starp divpusējiem nolīgumiem vai vienošanās un šo nolīgumu ir precizēta 21. pantā;
- nobeiguma noteikumos (22. līdz 24. pants) ir ietverti vajadzīgie noteikumi par teritoriālo piemērošanu, stāšanos spēkā, darbības laiku, iespējamajiem grozījumiem, apturēšanu, izbeigšanu un nolīguma pielikumu juridisko statusu;
- Dānijas, Īrijas un Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes īpašā situācija ir atspoguļota preambulā, 1. panta d) punktā, 22. panta 2. punktā un attiecībā uz Dāniju – attiecīgajā kopīgajā deklarācijā. Ir ņemta vērā Islandes, Norvēģijas, Šveices un Lihtenšteinas ciešā iesaistīšanās Šengenas *acquis* īstenošanā, piemērošanā un pilnveidošanā, un tā ir atspoguļota attiecīgajās nolīgumam pievienotajās kopīgajās deklarācijās.

3. JURIDISKAIS PAMATS, SUBSIDIARITĀTE UN PROPORCIONALITĀTE

• Juridiskais pamats

Šis priekšlikums tiek iesniegts Padomei nolūkā saņemt pilnvarojumu nolīguma parakstīšanai.

Šā priekšlikuma juridiskais pamats ir Līguma par Eiropas Savienības darbību (LESD) 79. panta 3. punkts saistībā ar tā 218. panta 5. punktu.

• Subsidiaritāte (neekskluzīvas kompetences gadījumā)

Neattiecas.

• Proporcionalitāte

Šajā priekšlikumā ir paredzēti vienīgi tie pasākumi, kas ir vajadzīgi, lai sasniegtu izvirzīto mērķi, proti, noslēgtu starptautisku nolīgumu par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti.

4. IETEKME UZ BUDŽETU

Šis priekšlikums nerada papildu izmaksas ES budžetā.

5. SECINĀJUMS

Ņemot vērā iepriekš minētos rezultātus, Komisija ierosina Padomei lemt par nolīguma parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā un pilnvarot Padomes Ģenerālsēkretariātu izdot attiecīgo pilnvaru instrumentu.

Priekšlikums

PADOMES LĒMUMS

**par Nolīguma starp Eiropas Savienību un Baltkrievijas Republiku par to personu
atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, parakstīšanu Eiropas Savienības vārdā**

EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 79. panta 3. punktu saistībā ar tā 218. panta 5. punktu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

tā kā:

- (1) Padome 2011. gada 28. februārī pilnvaroja Komisiju sākt sarunas ar Baltkrieviju par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti. Sarunas tika sekmīgi noslēgtas, 2019. gada 17. jūnija e-pastu apmaiņā parafējot Nolīgumu starp Eiropas Savienību un Baltkrievijas Republiku par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti ("nolīgums").
- (2) Austrumu partnerības samitā, kas notika 2009. gada maijā, ES atkārtoti apliecināja politisko atbalstu vīzu režīma pilnīgai liberalizēšanai drošā vidē un mobilitātes veicināšanai ar vīzu režīma atvieglošanas un atpakaļuzņemšanas nolīgumiem ar Austrumu partnerības valstīm.
- (3) Nolīguma mērķis ir noteikt ātras un efektīvas procedūras, lai varētu identificēt un drošā un pienācīgā veidā atgriezt personas, kuras neatbilst vai vairs neatbilst nosacījumiem attiecībā uz ieceļošanu, atrašanos vai uzturēšanos Baltkrievijas vai kādas Eiropas Savienības dalībvalsts teritorijā, un sadarbības garā veicināt šādu personu tranzītu.
- (4) Saskaņā ar [1. un 2. pantu] 3. pantu Protokolā (Nr. 21) par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju saistībā ar brīvības, drošības un tiesiskuma telpu, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, *[un neskarot minētā protokola 4. pantu,]* Apvienotā Karaliste *[nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā, un šis lēmums tai nav saistošs un nav jāpiemēro]*, ja vien tā saskaņā ar minēto protokolu nepaziņo par vēlmi piedalīties] / [ir [ar ... vēstuli] paziņojusi, ka vēlas piedalīties šā lēmuma pieņemšanā un piemērošanā].
- (5) Saskaņā ar [1. un 2. pantu] 3. pantu Protokolā (Nr. 21) par Apvienotās Karalistes un Īrijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, *[un neskarot minētā protokola 4. pantu,]* Īrija *[nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā, un šis lēmums tai nav saistošs un nav jāpiemēro]*, ja vien tā saskaņā ar minēto protokolu nepaziņo par vēlmi piedalīties] / [ir [ar ... vēstuli] paziņojusi, ka vēlas piedalīties šā lēmuma pieņemšanā un piemērošanā].
- (6) Saskaņā ar 1. un 2. pantu Protokolā (Nr. 22) par Dānijas nostāju, kas pievienots Līgumam par Eiropas Savienību un Līgumam par Eiropas Savienības darbību, Dānija nepiedalās šā lēmuma pieņemšanā, un Dānijai šis lēmums nav saistošs un nav jāpiemēro.

(7) Tādējādi nolīgums būtu jāparaksta Eiropas Savienības vārdā, ņemot vērā tā noslēgšanu vēlāk, un būtu jāapstiprina nolīgumam pievienotās kopīgās deklarācijas,

IR PIENĒMUSI ŠO LĒMUMU.

1. pants

Ar šo tiek apstiprināta Nolīguma starp Eiropas Savienību un Baltkrievijas Republiku par to personu atpakaļuzņemšanu, kuras uzturas neatļauti, parakstīšana Savienības vārdā, ņemot vērā minētā nolīguma noslēgšanu¹.

2. pants

Savienības vārdā tiek apstiprinātas nolīgumam pievienotās kopīgās deklarācijas.

3. pants

Padomes Ģenerālsekretariāts izdod instrumentu, ar ko nolīguma sarunu vedēja norādītajai personai vai personām piešķir pilnvaras parakstīt nolīgumu, ņemot vērā tā noslēgšanu.

4. pants

Šis lēmums stājas spēkā tā pieņemšanas dienā.

Briselē,

*Padomes vārdā –
priekšsēdētājs*

¹ Nolīguma teksts tiks publicēts kopā ar lēmumu par nolīguma noslēgšanu.